

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/7040,Wystawa-Proces-krakowski-Dzialacze-WiN-i-PSL-przed-sadem-komunistycznym-Trzebini.html>
06.04.2026, 18:01

Wystawa „Proces krakowski. Działacze WiN i PSL przed sądem komunistycznym” - Trzebinia, od 19 września do 14 października 2011

Krakowski Oddział Instytutu Pamięci Narodowej oraz Trzebińskie Centrum Kultury zapraszają na wystawę „Proces krakowski. Działacze WiN i PSL przed sądem komunistycznym”. Otwarcie, które miało miejsce 17 września 2011 r. w Trzebińskim Centrum Kultury, ul. Kościuszki 74, towarzyszył wykład tematyczny Dariusza Gorajczyka, pracownika OBEP w Krakowie.

Od stycznia 1944 r. Armia Czerwona zajęła całe terytorium przedwojennego państwa polskiego. Oficjalnie głoszono, że tereny te zostały „wyzwolone” spod okupacji niemieckiej, jednak nowa rzeczywistość daleko odbiegała od oczekiwań Polaków. W rezultacie społeczeństwo stawiało opór, a dążący w pierwszych latach powojennych do przejęcia pełni władzy komuniści już wówczas zwalczali opór, włącznie z eliminacją najbardziej przeciwstawiających się im osób.

Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” zostało powołane do życia 2 września 1945 r. przez grupę wyższych oficerów Komendy Głównej Armii Krajowej z ppłk. dypl. Janem Rzepeckim na czele. Zakładano, że będzie to działająca w konspiracji organizacja polityczna, stawiająca sobie za cel mobilizację społeczeństwa do zachowania niezłomnej postawy niepodległościowej przed zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi. Większość założycieli Zrzeszenia wkrótce znalazła się w komunistycznym więzieniu, a nowym przywódcą tej organizacji został płk Franciszek Niepokólczycki, stając na czele tzw. II Zarządu Głównego WiN. Pod jego przewodnictwem Zrzeszenie osiągnęło apogeum możliwości organizacyjnych, obejmując swoim zasięgiem cały kraj i zdobywając dominującą pozycję w polskim podziemiu. Jego ofiarne zaangażowanie w działalność w Zrzeszeniu przerwało aresztowanie przez UB w październiku 1946 r., a w konsekwencji rozbicie II Zarządu Głównego WiN.

Działalność Zrzeszenia WiN, represje UB wobec WiN i PSL, aż po proces oraz późniejsze losy skazanych ukazuje przygotowana wystawa. Na 40 planszach zaprezentowano fotografie i dokumenty z archiwum IPN, Muzeum Wincentego Witosa w Wierchosławicach i zbiorów prywatnych. Wystawa przygotowana przez OBEP w Krakowie.

Trzebinia, Trzebińskie Centrum Kultury, ul. Kościuszki 74

Termin prezentacji: 19 września 2011 - 14 października 2012

Otwarcie: 19 września 2011r., godz. 12.00